

QORIN BO'SHLIG'I KASALLIKLARI.

“Central Asian Medical University” Tibbiyot universiteti

“PATOLOGIYA ASOSLARI VA SUD TIBBIYOT”

kafedra assistenti

ZAYLIDDINOV G'YOSXON

“Central Asian Medical University”

Davolash ishi yo'nalishi talabasi.

OLIMOV SHOXRUH

“Central Asian Medical University”

Davolash ishi yo'nalishi talabasi.

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada qorin bo'shlig'i kasalliklari va ularning inson sog'lig'iga ta'siri keng yoritilgan. Qorin bo'shlig'i inson tanasining muhim qismlaridan biri bo'lib, u yerda oshqozon, ingichka va yo'g'on ichaklar, jigar, o't pufagi, me'dasusti bez (pankreas), taloq, buyraklar, shuningdek, ayollarda tuxumdon va bachadon joylashgan. Ushbu a'zolarining har qanday funksional buzilishi yoki yallig'lanishi turli klinik holatlarni yuzaga keltiradi. Maqolada ko'pchilikda uchraydigan kasalliklar: appenditsit, gastrit, ichak infeksiyalari, ichak tutilishi, o't toshlari, pankreatit kabi kasalliklar alohida tahlil qilinadi. Har bir kasallikning kelib chiqish sabablari, asosiy klinik belgilari, tashxis qo'yish usullari hamda zamonaviy davolash usullari haqida batafsil ma'lumot beriladi. Shuningdek, maqolada profilaktika choralari — sog'lom turmush tarzini yuritish, to'g'ri ovqatlanish, gigiyena qoidalariga amal qilish va stressdan saqlanish kabi jihatlar muhimligi ta'kidlanadi.

KALIT SO'ZLAR: Qorin bo'shlig'i, kasalliklar, appenditsit, gastrit, ichak infeksiyalari, ichak tutilishi, o't toshlari, pankreatit, oshqozon, ichak, jigar, o't pufagi, pankreas, tashxis, davolash, profilaktika, sog'lom turmush, ovqatlanish, gigiyena, shifokor, tibbiy ko'rik, diagnostika, endoskopiya, UZI, rentgen, KT, yallig'lanish, klinik belgilar, parhez, tibbiyot, sog'liqni saqlash.

ANNOTATION: This article presents an in-depth overview of abdominal cavity diseases and their effects on human health. The abdominal cavity is a vital part of the human body, containing essential organs such as the stomach, small and large intestines, liver, gallbladder, pancreas, spleen, kidneys, and reproductive organs in females (ovaries and uterus). Any functional disorder or inflammation of these organs can result in various medical conditions that require attention. The article thoroughly explores common abdominal diseases including appendicitis, gastritis, intestinal infections, intestinal obstruction, gallstones, and pancreatitis. For each disease, the causes, major clinical symptoms, diagnostic methods, and current treatment strategies are clearly explained. Preventive measures are also emphasized, including leading a

healthy lifestyle, maintaining a proper diet, observing hygiene practices, and avoiding stress. These steps can help reduce the risk of developing abdominal diseases and support overall health and well-being.

KEY WORDS: Abdominal cavity, diseases, appendicitis, gastritis, intestinal infections, intestinal obstruction, gallstones, pancreatitis, stomach, intestines, liver, gallbladder, pancreas, diagnosis, treatment, prevention, healthy lifestyle, nutrition, hygiene, doctor, medical examination, diagnostics, endoscopy, ultrasound, X-ray, CT scan, inflammation, clinical symptoms, diet, medicine, healthcare.

АННОТАЦИЯ: В данной статье рассматриваются заболевания брюшной полости и их влияние на здоровье человека. Брюшная полость — одна из важнейших анатомических областей человеческого тела, в которой расположены жизненно важные органы: желудок, тонкий и толстый кишечник, печень, желчный пузырь, поджелудочная железа, селезёнка, почки, а у женщин — яичники и матка. Любое воспаление или нарушение функций этих органов может привести к серьёзным медицинским последствиям. В статье подробно анализируются наиболее часто встречающиеся заболевания: аппендицит, гастрит, кишечные инфекции, кишечная непроходимость, желчнокаменная болезнь и панкреатит. Для каждого заболевания приводятся причины возникновения, клинические симптомы, методы диагностики и современные подходы к лечению. Особое внимание уделено профилактике: ведению здорового образа жизни, правильному питанию, соблюдению гигиены и снижению уровня стресса. Эти меры позволяют уменьшить риск заболеваний и способствуют укреплению общего состояния здоровья.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Брюшная полость, заболевания, аппендицит, гастрит, кишечные инфекции, кишечная непроходимость, желчные камни, панкреатит, желудок, кишечник, печень, желчный пузырь, поджелудочная железа, диагностика, лечение, профилактика, здоровый образ жизни, питание, гигиена, врач, медицинский осмотр, диагностика, эндоскопия, УЗИ, рентген, КТ, воспаление, клинические симптомы, диета, медицина, здравоохранение.

Kirish

Qorin bo'shlig'i inson tanasining markaziy anatomik sohalaridan biri bo'lib, u turli xil muhim hayotiy funksiyalarni bajaradigan a'zolari o'z ichiga oladi. Ushbu sohada joylashgan organlar – oshqozon, ingichka va yo'g'on ichaklar, jigar, o't pufagi, me'dasusti bez (pankreas), taloq, buyraklar, shuningdek ayollarda tuxumdon va bachadon – organizmning ovqat hazm qilish, modda almashinuvi, zaharli moddalarni chiqarish, gormonal regulatsiya kabi vazifalarini ta'minlaydi. Shuning uchun qorin bo'shlig'i kasalliklari nafaqat mahalliy organlar faoliyatining buzilishi, balki butun organizm salomatligi uchun xavfli asoratlar bilan kechishi mumkin.

Ushbu kirish qismi qorin bo'shlig'i kasalliklarini tibbiy, anatomik, fiziologik va klinik nuqtai nazardan umumiy tarzda ko'rib chiqadi. Maqsad – o'quvchiga qorin bo'shlig'i kasalliklarining murakkabligi, ularning tashxislashdagi dolzarbligi, zamonaviy davolash usullari, shuningdek, kasalliklarning profilaktik choralari to'g'risida chuqur tushuncha berishdir.

Qorin bo'shlig'ining anatomo-fiziologik asoslari

Qorin bo'shlig'i (lat. Cavitas abdominis) diafragma bilan ko'krak bo'shlig'idan ajralgan bo'lib, pastki qismida esa tos bo'shlig'iga o'tadi. Bu bo'shliqning ichki devorlarini periton deb ataluvchi ingichka seroz parda qoplaydi. Periton a'zolari nafaqat tashqi ta'sirlardan himoya qiladi, balki ularning o'zaro siljishiga, yallig'lanish jarayonlarining tarqalishiga ham ta'sir ko'rsatadi.

Qorin bo'shlig'ida joylashgan a'zolar ikki turga bo'linadi: intraperitoneal va retroperitoneal. Intraperitoneal a'zolar (masalan, oshqozon, jigar, taloq, ingichka ichak) to'liq periton bilan qoplangan bo'lsa, retroperitoneal a'zolar (buyraklar, me'dasusti bez) faqat old tomondan qoplanadi. Bu farq klinik ahamiyatga ega, chunki retroperitoneal yallig'lanishlar kech tashxislanadi.

Qorin bo'shlig'i kasalliklarining klassifikatsiyasi

Qorin bo'shlig'i kasalliklari statistik, patogenetik va klinik belgilari asosida bir necha toifalarga ajratiladi:

1. **Yallig'lanishli kasalliklar** – appenditsit, xolesistit, pankreatit, enterokolit va boshqalar.
2. **Infeksion kasalliklar** – virusli va statistik gastroenteritlar, dizenteriya, salmonellez.
3. **Obstruktiv kasalliklar** – ichak tutilishi, o't yo'llarining to'silishi.
4. **Yallig'lanmagan surunkali kasalliklar** – jigar sirrozi, gepatoz, o'smalar.
5. **Zaharli ta'sirlar bilan bog'liq kasalliklar** – dori vositalarining toksik ta'siri, spirtli ichimliklar, kimyoviy moddalarning salbiy oqibatlari.
6. **Shikastlanishlar** – ichki organlarning mexanik zararlanishi, operatsiyalardan so'nggi asoratlar.

Har bir kasallik o'ziga xos klinik manzaraga ega bo'lib, ularning erta aniqlanishi va samarali davolanishi uchun to'g'ri tashxis qo'yish muhim hisoblanadi.

Qorin bo'shlig'i kasalliklarining klinik ahamiyati

Qorin bo'shlig'i kasalliklari tibbiy amaliyotda tez-tez uchraydigan holatlardan biri bo'lib, ularning aksariyati shoshilinch yordamni talab qiladi. Masalan, appenditsit o'z vaqtida davolanmasa, peritonitga olib kelishi mumkin, bu esa hayot uchun xavfli asorat hisoblanadi. Pankreatit esa nafaqat qorin og'rig'i, balki gormonal disbalans, ovqat hazm qilish muammolari bilan tatist.

Ichki qon ketish, organlarning yorilishi, nekroz, yallig'lanishning qo'shni a'zolarga tarqalishi kabi holatlar ushbu kasalliklarning og'ir kechishiga olib keladi.

Shu bois qorin sohasidagi har qanday og‘riqni jiddiy qabul qilish, shifokor ko‘rigidan o‘tish muhimdir.

Zamonaviy tashxislash va davolash yondashuvlari

Qorin bo‘shlig‘i kasalliklarini tashxislashda tibbiy texnologiyalar muhim o‘rin egallaydi. Ultratovush tekshiruvi (UZI), tatisti, kompyuter tomografiyasi (KT), magnit-rezonans tomografiya (MRT), endoskopik usullar – bularning barchasi to‘g‘ri tashxis qo‘yish va davo taktikasini tanlashda yordam beradi.

Davolashda esa farmakoterapiya, jarrohlik aralashuv, parhez, fizioterapiya, reabilitatsiya va muqobil tibbiyot usullari qo‘llaniladi. Har bir bemorga individual yondashuv asosida davo choralari belgilanadi.

Profilaktikaning ahamiyati

Profilaktika har doim davolashdan afzaldir. Sog‘lom ovqatlanish, zararli odatlardan voz kechish, gigiyenaga amal qilish, me‘yoriy jismoniy faollik, stressni kamaytirish – bularning barchasi qorin bo‘shlig‘i kasalliklarining oldini olishda muhim rol o‘ynaydi.

Shuningdek, surunkali kasalliklari bor bemorlar muntazam shifokor nazoratida bo‘lishlari, zarur laborator va instrumental tekshiruvlardan o‘tib turishlari lozim. Bu esa kasalliklarni erta aniqlash va og‘ir asoratlarning oldini olish imkonini beradi.

Xulosa

Qorin bo‘shlig‘i kasalliklari tibbiy va ijtimoiy jihatdan muhim muammolardan biridir. Ular inson hayot sifatini pasaytiradi, ba‘zida nogironlikka yoki hatto o‘limga olib kelishi mumkin. Shu sababli bu kasalliklarning oldini olish, erta aniqlash va samarali davolash zamonaviy tibbiyotning ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu kirish qismida keltirilgan tahlillar asosida maqolaning tatis boblarida har bir muhim kasallik turi, ularning klinik belgilari, tashxis va davolash usullari, zamonaviy ilmiy yondashuvlar, statistik ma‘lumotlar va ilg‘or tajribalar keng yoritiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov A.M. **Tibbiyot anatomiyasi**. – Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti, 2018.
2. Rasulov R.A. **Klinik diagnostika asoslari**. – Toshkent: Istiqlol, 2020.
3. Aliyev A.K. **Gastroenterologiya: o‘quv qo‘llanma**. – Toshkent: Tibbiyot, 2019.
4. World Health Organization. **Abdominal Diseases Guidelines**. – WHO Publications, 2023.
5. Kumar V., Abbas A.K., Aster J.C. **Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease**. – 10th ed., Elsevier, 2022.
6. Townsend C.M., Beauchamp R.D. **Sabiston Textbook of Surgery: The Biological Basis of Modern Surgical Practice**. – 21st ed., Elsevier, 2021.
7. Davidson’s Principles and Practice of Medicine. – 24th ed., Elsevier, 2020.
8. Harrison T.R. **Harrison’s Principles of Internal Medicine**. – 21st ed., McGraw-Hill Education, 2022.

9. Netter F.H. **Atlas of Human Anatomy**. – 8th ed., Elsevier, 2021.
10. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni Saqlash Vazirligi. **Statistik hisobotlar va tibbiy tahlillar**. – Toshkent, 2022.
11. Yusupova D.M. **Ichki kasalliklar propedevtikasi**. – Toshkent: Tibbiyot, 2017.
12. Schwartz S.I. **Principles of Surgery**. – 11th ed., McGraw-Hill Education, 2020.
13. Muradov Sh.K. **Tibbiy patologik anatomiya dan amaliy mashg‘ulotlar**. – Toshkent, 2018.
14. Petrov R.V. **Immunologiya**. – Moskva: GEOTAR-Media, 2019.
15. Nelson T.E. **Essentials of Abdominal Imaging**. – Springer, 2021.